

Prof. Dr. Kayıhan PALA

Bursa Milletvekili

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

34921

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına iletilmesi ve Sayın Bakan İbrahim YUMAKLI tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 07.10.2025

K. Pala

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Bilimsel çalışmalar, topraklardaki ağır metal kirliliğinin tarımsal üretimi, gıda güvenliğini ve halk sağlığını doğrudan tehdit etmekte olduğunu göstermektedir. 2025 yılında *Science* dergisinde yayımlanan kapsamlı bir araştırma, küresel ölçekte 796 bin 84 örnekten elde edilen verilere dayanarak, tarım topraklarının yüzde 14-17'sinde arsenik, kadmiyum, kurşun, nikel ve benzeri toksik metallerin eşik değerleri aştığını ortaya koymuştur. Bu risk kuşaklarından biri, "Düşük Enlem Avrasya Metal Koridoru" olarak adlandırılmakta ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgesini kapsamaktadır. Özellikle kadmiyum ve nikel birikiminin Türkiye tarım arazilerinde yüksek risk oluşturduğu belirtilmektedir.

Türkiye'de sanayileşmiş bölgeler ve madencilik faaliyetlerinin yoğun olduğu alanlarda ağır metal kirliliği raporlanmış olmasına karşın ulusal düzeyde bütüncül ve düzenli bir izleme mekanizması bulunmadığı, kamuoyuna yıllık ve bölgesel kırımda veri sunulmadığı görülmektedir. Bu eksiklik, tarımsal üretimden besin zincirine geçebilecek toksik metallerin insan sağlığı üzerindeki risklerini görünmez kılmaktadır.

Ağır metaller tarım topraklarında birikerek mahsullerin kökleri aracılığıyla gıda zincirine taşınmakta, bitkilerin büyümesini yavaşlatmakta ve ürün kalitesini düşürmektedir. Ayrıca, kirlenmiş topraklarda yetişen gıdaların ağır metal içeriği başta çocuklar olmak üzere insanların sağlığı açısından ciddi risk oluşturmaktadır. Kurşun ve kadmiyum gibi ağır metallerin uzun dönemde böbrek, karaciğer, sinir sistemi hasarı ve çocuk gelişimi üzerinde geri dönüşümsüz etkilere yol açabileceği bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu nedenle tarım topraklarının kirlilik düzeyleri, izleme ve denetim mekanizmaları ile riskli bölgelerin yönetimi konusunda şeffaflık ve etkinlik hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda;

1. 2025 yılında *Science* dergisinde yayımlanan küresel toprak kirliliği çalışmasının Türkiye'ye ilişkin bulguları Bakanlığınızca değerlendirilmiş midir? Ulusal düzeyde güncel bir risk haritası çıkarılmış mıdır?

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

2. Türkiye’de tarım topraklarında ağır metal kirliliği (arsenik, kadmiyum, kurşun, nikel, krom vb.) düzenli olarak izlenmekte midir? Son 10 yıla ait iller ve tarımsal bölgeler bazında ağır metal yükü verileri mevcut mudur?
3. Tarım ürünlerinde ağır metal kalıntılarını izlemek amacıyla yürütülen laboratuvar analizleri ve saha denetimlerinin sonuçları son on yılda, yıllara göre nasıldır? Bakanlığınızın Dijital Tarım İhtisas Kütüphanesinden bu analizlere neden erişilememektedir?
4. Sanayileşmiş ve madencilik faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde tarım topraklarının ve sulama sularının ağır metaller açısından izlenmesine yönelik Bakanlığınızın herhangi bir eylem planı var mıdır?
5. Çiftçilerin ağır metal kirliliğini önleyici uygulamalar (temiz sulama kaynakları, uygun gübre kullanımı vb.) hakkında bilgilendirilmesi ve desteklenmesi için Bakanlığınızca yürütülen programlar var mıdır?
6. Tarımsal üretimden besin zincirine geçebilecek ağır metallerin insan sağlığı üzerindeki risklerini azaltmak amacıyla Bakanlığınız ile Sağlık Bakanlığı arasında herhangi bir ortak eylem planı var mıdır?